

HANDIKAPP FÖRBUNDEN

Sundbyberg 2014-09-25

Vår referens: Mia Ahlgren

Mottagare:
s.registrator@regeringskansliet.se
s.ru@regeringskansliet.se

Referens: S2014/5301/RU S2014/5303/RU

Yttrande över Nya regler om upphandling Ds 2014:25 respektive SOU 2014:51

Handikappförbunden är en samarbetsorganisation för 37 funktionshinderförbund som tillsammans representerar ca 400 000 människor. Vårt mål är ett samhälle för alla. Vårt intressepolitiska arbete grundar sig på mänskliga rättigheter.

Sammanfattning

Handikappförbunden välkomnar att EU:s nya upphandlingsdirektiv omfattar krav på tillgänglighet med tydlig koppling till FN:s konvention om mänskliga rättigheter i skälen. Vi betonar att:

- Tekniska specifikationer som omfattar krav på tillgänglighet ska spegla det europeiska direktivet. Lagtexten ska förtydligas med att det rör **såväl allmänhet som personal** vid den upphandlande myndigheten. Texter i skälen som rör personer med funktionsnedsättning ska återfinnas i det svenska regelverket.
- Krav på tillgänglighet i tekniska specifikationer ska uppmuntras i all upphandling och täckas av regelverket även under tröskelvärdet.
- Upphandlingsstödet för att säkerställa att kraven på tillgänglighet behöver förstärkas för att uppnå största möjliga samhällsnytta.
- Vid översyn av regelverket som rör kollektivtrafik måste krav på tillgänglighet uttryckas tydligt.

- Reserverade kontrakt för sociala företag eller kooperativ för personer med funktionsnedsättning som står längst från arbetsmarknaden ska finnas.

Inledning

Offentlig upphandling är komplext men ett nödvändigt verktyg för att förverkliga ett samhälle för alla. Handikappförbunden har sedan 2005 arbetat med europeiska standarder kring krav på tillgänglighet i upphandling. Vi välkomnar direktivets starka skrivningar såväl i skälen som i kraven som rör tekniska specifikationer. Vi vill också tacka för möjligheten att delta i den referensgrupp som har funnits under arbetet med att förbereda implementeringen av direktivet i Sverige. Vi skulle gärna funnits med på remisslistan, men lämnar ändå härmed våra synpunkter.

Svenska lagtext ska spegla direktivet

Insikt om samhällsvinster med tillgänglighetskrav i upphandling har ökat sedan 2006 då FN antog konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionen har ratificerats av 150 stater, inklusive EU. I skälen till direktiven finns hänvisning till konventionen och till personer med funktionsnedsättning på flera ställen vilket skulle kunna återspeglas tydligare till exempel när det rör elektronisk kommunikation.

Sverige fick kritik från FN i april 2014 som bland annat rörde krav på tillgänglighet i upphandling och brister i tillämpning av tillgänglighet inom byggd miljö på lokal nivå. Sverige kritiserades också för brister i regelverket som rör tillgänglig information och kommunikation i offentlig sektor.

2015 får Sverige en lag som omfattar bristande tillgänglighet som en form av diskriminering. Lagförslaget med undantag för företag fick kritik av FN men gäller offentlig anställning utan undantag. Kunskapen om konventionen är låg i Sverige. Därför är det **viktigt att den svenska lagtexten speglar direktivtexten som framhåller att tekniska specifikationer med tillgänglighetskrav gäller både allmänhet och personal.**

Mycket att vinna med krav under tröskelvärdet

Tillgänglighetskraven i direktivet gäller så vitt vi uppfattar krav över så kallade tröskelvärden, som höjts med olika beloppsgränser för olika regelverk. Sverige kan emellertid välja att låta kraven gälla även under tröskelvärdet. Med departementets förslag riskerar många upphandlande enheter att missa att ställa tillgänglighetskrav. En mindre upphandling eller uppdelad upphandling under tröskelvärdet kan leda till diskriminering. Det kan röra interna IT-system som utestänger personer med funktionsnedsättning från

anställning, eller upphandlingar som rör offentlig service. Om det offentliga behöver ta fram sÄrlösningar kostar det inte bara i framtagande av en ny produkt eller tjänst, hela processen, bister i rutiner och kompetensutveckling behöver räknas in i merkostnader.

Med ökade tillgänglighetskrav i upphandlingar under tröskelvärdet kan konkurrenskraften öka för svenska leverantörer med tillgänglighetskompetens på EU:s gemensamma marknad.

Tilldelning av tjänstekontrakt som rör kollektivtrafik

Transportområdet tas upp särskilt i departementsskrivelsens kapitel 24. Bristerna i tillgänglighet till kollektivtrafik är stora i Sverige, trots en nationell lag sedan 1979 och integrerade krav på tillgänglighet och konventionen i de olika direktiv /regler som rör transportområdet. Detta påverkar vardagen för människor med funktionsnedsättning i stor utsträckning för att ta sig till skola, arbete och fritidsaktiviteter. Vi ser fram emot kompletterande förtydligande kring lagstiftningen på området där kraven på tillgänglighet finns med.

Reserverade kontrakt

Handikappförbunden är försiktigt positiva till reserverade kontrakt. Vi vill varna för att den vidgade målgruppen som benämns "missgynnade grupper" kan bli så stor att personer med funktionsnedsättning som står längst från arbetsmarknaden inte prioriteras. När den reguljära arbetsmarknaden inte fungerar kan reserverade kontrakt för sociala företag eller kooperativ med kompetens för att inkludera personer med till exempel nedsatt intellektuell funktionsförmåga eller erfarenhet av psykisk ohälsa vara nödvändigt för öka sysselsättningen. Det är alltså samhällsekonomiskt lönsamt att öppna för möjligheten för kvalitativa sociala företag eller kooperativ att vara leverantörer inom offentlig upphandling.

Stärk kompetensen inom upphandlingsstödet

I USA har tillgänglighetskrav i upphandling funnits och ständigt utvecklats under decennier. I den löpande processen med att uppdatera vägledning och utbilda upphandlingsenheter finns goda möjligheter för funktionshinderorganisationer att komma med synpunkter. Handikappförbunden och fler svenska intressenter har engagerat sig i EU:s långsiktiga arbete med standarder. En europeisk standard som rör tillgänglighet i upphandling av IT (mandat 376) blev klar 2014. Motsvarande arbete inom byggd miljö (mandat 420) och ett bredare uppdrag om Design för alla (mandat 473) pågår med svenskt deltagande. I Sverige har vi också varit engagerade i arbetet med att utveckla kvalitetsstandarder inom äldreboende och hemtjänst.

Den kompetens som utvecklats i standardiseringsarbetet behöver finnas även i upphandlingsstödet för att åstadkomma största möjliga samhällsnytta genom offentlig upphandling.

Med vänlig hälsning,

Ingrid Burman

Ordförande

Handikappförbunden